

NASLOVNA

OBALA ▾

Istra Rijeka Senj Zadar Šibenik Split Ploče Dubrovnik

OTOCI ▾

TURIZAM

Brijuni i Kvarner Zadarski arhipelag Šibenski arhipelag Splitsko plovno područje Elafiti, Pelješac i Korčula

NAUTIKA ▾

Pomorstvo i svjetska mora Brodogradnja Brodice i brodska oprema Jahte i jedrilice Jedrenje Skiperski kutak Edukacija Svjetionici

RIBOLOV ▾

Gospodarski Sportski i rekreativni Živi svijet Jadrana

KOLUMNNE ▾

Lantern života – Petar Baranović Ribarska terapija – Franko Alujević Želina kuhina – Željko Višić Meteo-pat – Daniel Pavlinović Pod otvorenim nebom – Barbalogija Igora Narandžića Slušam more – Gordana Igreč pod MORSKI SVIJET Davora Majkića

MAGAZIN ▾

Ronjenje Sport i rekreacija Vijesti iz povijesti Tradicija i kultura Ekologija Morska pisma Morske crtice Gastro MORSKA SLIKA Borisa Kačana

INFORMACIJE ▾

Redovi plovidbe Benzinske postaje Jadranske marine Lučke kapetanije

HRVATSKI OTOCI NA RUBU ILI U SRCU EUROPE 2: Mlada Silbenka od svog otoka planira učiniti EU čudo!

Pretraži ...

Pretraži

🕒 Prije 1 mjesec

Morski.HR marketing

marketing@

(https://morski-marketing.netlify.app/)

Foto: Andrijano Nigoević / Rade Popadić

U sklopu našeg serijala o otocima koji je potpomogla Agencija za elektroničke medije, donosimo susret s Paulom Bolfan, jednom od djevojaka koje su na Silbi okrenule i okreću trendove, ovaj put uz pomoć Europske unije.

Na dan kad smo razgovarali, nad Silbom se nebo narogušilo i otčepilo s pljuskom kao da nismo u svibnju i bit će da bih pokleknuo niskom tlaku i jugovini da me potraga za neotkrivenom Europom u našim otočkim kalama nije dovela do **Paule Bolfan**, djevojke s dvadeset i koju godinu i bića s toliko dobrih vibri da je u stanju razagnati meteorološke, epidemiološke i političke tmine domovine i starog joj kontinenta.

Dijeli sudbinu isturenog zadarskog otoka po buri i bonaci, zimi i ljeti

Za razliku od mnogih silbanskih virtualnih duša (zimi ih je upola manje od službeno proklamiranih četiri stotine) Paula dijeli sudbinu ovog zadarskog isturenog otoka i po buri i po bonaci, i za zimske depresije i ljetne euforije. U ovom trenutku ona je predstavnica (druga na listi) Nezavisne liste naseljenih otoka Grada Zadra, nositelja Denisa Barića, a to je jedina otočka lista u Hrvatskoj koja se na današnjim izborima prijavljuje za kopneno gradsko vijeće – Gradsko vijeće Grada Zadra. Bila je i odbornica u otočkom mjesnom odboru, jedna od perjanica s Nezavisne liste pet silbanskih cura koja je na zadnjim lokalnim mjesnim izborima 2017. hametice potukla HDZ. Glas o "curi s malog otoka" proćuo se sve do Bruxellesa, u kojem se ne samo upoznala sa sličnim izolarnim pričama nego je na škoj donijela i poticajni projekt s kojim svoj otok namjerava naučiti misliti po europski. Za početak, prema uvriježenom domaćem običaju, propitkujem joj krvna zrnca i doznajem da Paula – nije fetiva "bodulica".

TEKST SE NASTAVLJA NAKON OGLASA

Brzo i jednostavno rješenje za fiskalizaciju tvrtke ili obrta za samo 50 kn/mj. Zatražite ponudu!

(<https://cdn.midas-network.com/ContentDiscovery/IndexAsync/1143670/widgetPortalId=581&adCampaignId=16249&deviceType=Tablet>)

Rog Zephyrus – ultra tanki i lagani prijenosnici za igranje. Otkrijte ih!

(<https://cdn.midas-network.com/ContentDiscovery/IndexAsync/1175742/widgetPortalId=581&adCampaignId=16249&deviceType=Tablet>)

Sponsored by Midas (https://www.midas-network.com)

Njena priča s otocima počinje prije 15-ak godina kad su joj roditelji kupili vikendicu na Silbi. Najljepše trenutke odrastanja provela je, kaže, na otoku tijekom ljetnih školskih praznika, a nakon završetka srednje škole u Zagrebu put ju je odveo u Zadar, gdje je upisala Studij kulture i turizma na Sveučilištu. Tijekom studija je većinu vremena provodila na Silbi, a službeno je promijenila adresu neposredno prije kandidature za ulaz u mjesni odbor. S pobjedom njene Nezavisne liste učlanila se u udrugu Pokret Otoka, i započela inicijativu Silba Vibra, a sve to zajedno vodilo je u – Europu. Ili, Europu na hrvatske škoje, kako vam drago.

– Više sam se puta iznenadila kako se taj naš sad već davni lokalni uspjeh na daleko proćuo, posebice kad se takvo jedno iskustvo dogodilo usred službenog putovanja u Bruxelles. Zbog toga što sam mlada i što sam djevojka me ljudi često nisu ozbiljno shvaćali, no kad bi im netko rekao da sam ja "jedna od pet cura sa Silbe" odmah bi širom otvorili oči, osmjehnuli se i pozorno poslušali što imam za reći. A rekli su i oni nama, primjerice, uvrstili su nas u projekt "Naseljivost malih otoka – metoda za definiranje, opisivanje i razvoj malih otoka", po meni jako važan jer o tome ima li na otoku živih i radno sposobnih ljudi ovisi i odgovor na pitanje "jesmo li na rubu ili u srcu Europe.

(<https://fdk.hr/>)

Najnovije

Veliki uspjeh susreta posvećenog masivnoj prisutnosti meduza u Jadranskom moru (<https://morski.hr/2021/06/28/veliki-uspjeh-susreta-posvecenog-masivnoj-prisutnosti-meduza-u-jadranskom-moru/>) 28.06.2021

Na izgorjeljoj jahti bio austrijski političar koji je Hrvatsku nazivao "sranjem" – Sad ne smije iz Hrvatske (<https://morski.hr/2021/06/28/na-izgorjeljoj-jahti-bio-austrijski-politicar-koji-je-hrvatsku-nazivao-sranjem-sad-ne-smije-iz-hrvatske/>) 28.06.2021

Mladi Zadranzi pomeli konkurenciju na županijskom U-21 prvenstvu u ribolovu štapom iz brodice (<https://morski.hr/2021/06/28/mladi-zadranzi-pomeli-konkurenciju-na-zupanijskom-u-21-prvenstvu-u-ribolovu-stapom-iz-brodice/>) 28.06.2021

AFERA VRUJA Latković se pita: "Tko želi srušiti najbolji boutique hotel?" – Odgovor: "Građevinska inspekcija i svatko normalan!" (<https://morski.hr/2021/06/28/afera-vruja-latkovic-se-pita-tko-zeli-srusiti-najbolji-boutique-hotel-odgovor-gradevinska-inspekcija-i-svatko-normalan/>) 28.06.2021

Kazneno prijavljen zbog izazivanja požara opuškom (<https://morski.hr/2021/06/28/kazneno-prijavljen-zbog-izazivanja-pozara-opuskom/>) 28.06.2021

VJEROVALI ILI NE Do Lokruma možete besplatno, ali samo ako vam to odobri Uprava rezervata (<https://morski.hr/2021/06/28/vjerovali-ili-ne-do-lokruma-mozete-besplatno-ali-samo-ako-vam-to-odobri-uprava-rezervata/>) 28.06.2021

U Kvarneru 11 stranaca nedozvoljeno glisirali! (<https://morski.hr/2021/06/28/u->

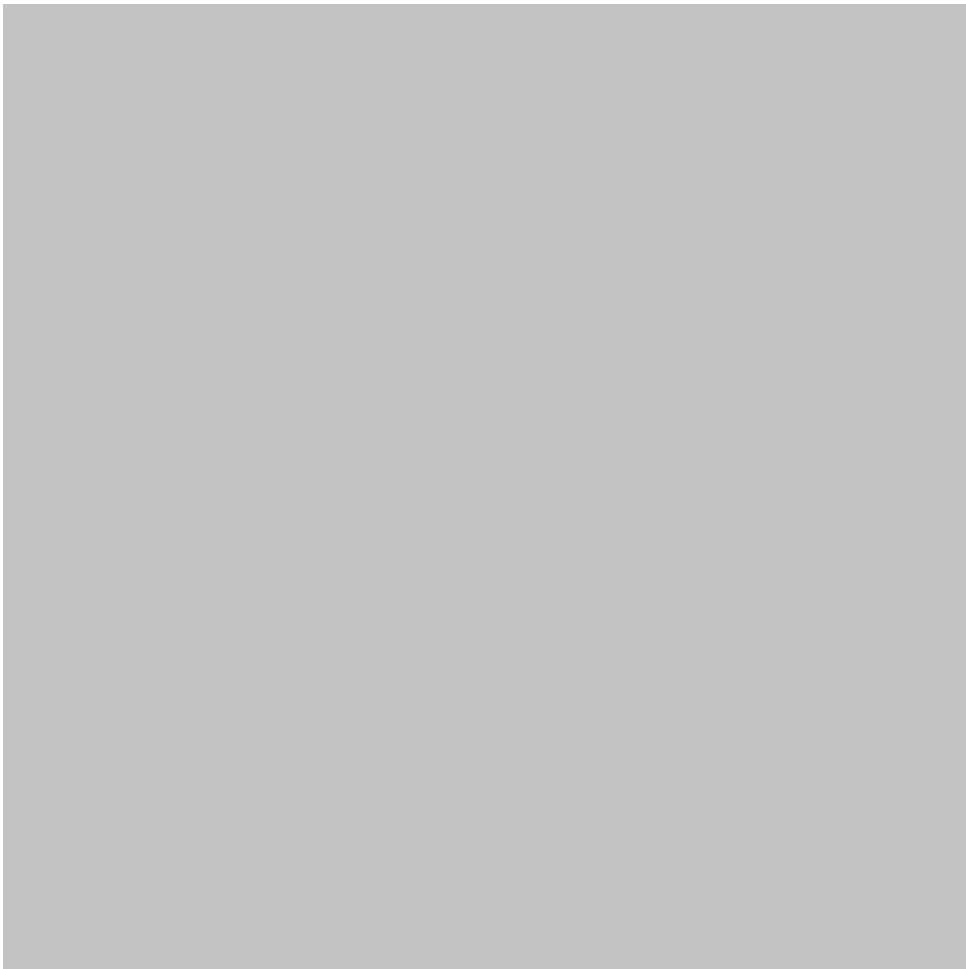

Foto: Velid Jakupović

“Tijekom sezone hrvatski otoci su u srcu Europe, čim padne temperatura, ostaju na rubu”

A gdje smo to mi sad, pitam tražeći početnu dijagnozu?

– Možda bismo trenutno mogli reći da su hrvatski otoci u srcu Europe tijekom turističke sezone, a da ostaju na rubu čim padne temperatura mora i sakrije se sunce.

No, nastavlja, osim političara i “obični” Europljani oduševljeni su Silbom jer nudi mir, odsječenost od urbanog života, opuštanje u fizičkom, a još više u psihičkom smislu. Nije tajna da je Silba u turističkoj sezoni otočka prijestolnica zadarskog područja. Često, kaže, posjetitelji u razgovoru spominju kako razmišljaju o preseljenju na otok.

Kad je, zezajući se, pitam – jel to bit projekta Naseljenost – pogleda me ljutitop pa se nasmije.

– Bit projekta nije površna niti kratkoročna. Naseljivost nas želi podučiti kako shvatiti od kojih se sve komponenata sastoji život na otoku, koje su njegove specifičnosti, koje su prepreke i kako ih prijeći, a koje su prednosti i kako ih iskoristiti. Generalna europska ideja je da su otoci specifična mjesta za život koja se mogu gledati kao zasebne, samoodržive i samodostatne zajednice. Zapravo, svako bi se ruralno područje moglo promatrati na taj način kad bi mu se pružili alati i podrška za razvoj, no u Europi su otoci apsolutni hit, trend, brend, kako god to želimo nazvati. Od deklaracije o pametnim otocima koja se u Europskom parlamentu potpisala 2017. godine, gdje je sudjelovao naš zastupnik Davor Škrlec i čije su odrednice uvrštene u novi Zakon o otocima koji je stupio na snagu 2019. godine, pa do inicijative za čistu energiju EU otoka koja je oformljena od strane Europske komisije i našeg zastupnika Tonina Picule. Mislim da je to jako dobra vijest da Europa daje važnost otocima i naši zastupnici sudjeluju u tome.

Ali gdje je tu rješenje za puste i gotovo izumiruće male otoke, pitam.

kvarneru-11-stranaca-nedozvoljeno-glisirali/)

28.06.2021

Biogradu se smiješi rekordna sezona, nautički turizam iznad očekivanja (<https://morski.hr/2021/06/28/biogradu-se-smijesi-rekordna-sezona-nauticki-turizam-iznad-ocekivanja/>)

28.06.2021

U luci Hvar ukraden pomoćni gumenjak, privezan za jahtu (<https://morski.hr/2021/06/28/u-luci-hvar-ukraden-pomocni-gumenjak-privezan-za-jahtu/>)

28.06.2021

U turizmu nedostaje 5 tisuća radnika, upitno otvaranje nekih objekata (<https://morski.hr/2021/06/28/u-turizmu-nedostaje-5-tisuca-radnika-upitno-otvaranje-nekih-objekata/>)

28.06.2021

(<https://nautika-present.com/>)

Najčitanije

INCIDENT NA DRVENIKU Uzurpirali pomorsko dobro i urlalali na kupače: “Makni mi se s plaže, je*at ću ti majku” (<https://morski.hr/2021/06/24/incident-na-drveniku-uzurpirali-pomorsko-dobro-i-urlalali-na-kupace-makni-mi-se-s-plaze-jeat-cu-ti-majku/>)

Policija: “Žene su zatečene na plaži, nema elemenata prekršaja ni kaznene prijave” (<https://morski.hr/2021/06/24/policija-zene-su-zatecene-na-plazi-nema-elementa-prekršaja-ni-kaznene-prijave/>)

Vlasnik parcele na Drveniku nakon incidenta: “To nisam ja na snimci, svatko se može kupati na plaži” (<https://morski.hr/2021/06/24/vlasnik-parcele-na-drveniku-nakon-incidenta-to-nisam-ja-na-snimci-svatko-se-moze-kupati-na-plazi/>)

PODGORA Cigla na automobilu češkog

– U tom projektu dobivamo vrlo detaljan i razrađen uvid u razne sfere otočkog života, a predavači nisu nasumično odabrani, već su to ljudi koji znaju što je otočki život. Svojim opširnim znanjem i iskustvom daju nam do znanja da se kontinuirano trude ostvariti održivi razvoj otočnih zajednica, ne samo na svom području, već pružiti podršku otočnim zajednicama na području cijele Europe.

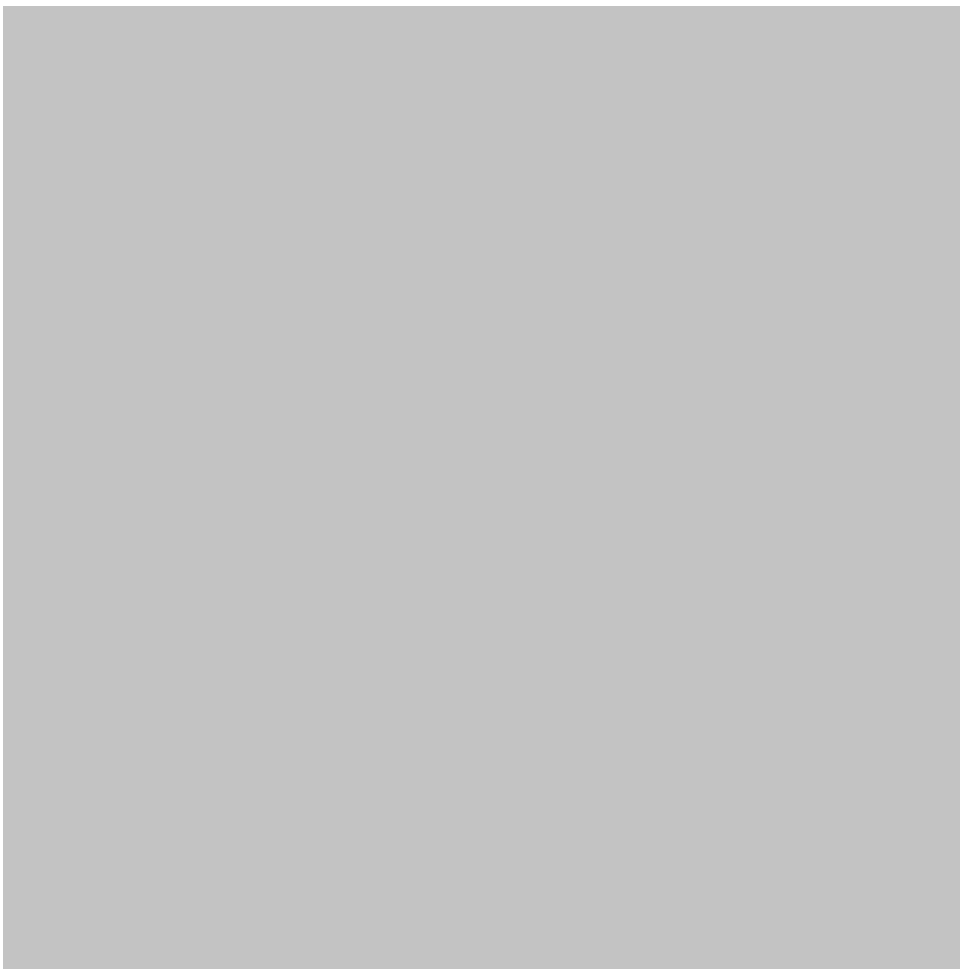

Foto: Rade Popadić

Hamburgeri i šeširi

To je najveći uspjeh projekta, kaže, a kad vidi da mi pogled traži nešto opipljivije, razveze:

– U uvodnom predavanju obradili smo najvažniju temu otoka, a to je njegova sezonalnost. Zapitali smo se kako sezonalnost i varirajuć broj ljudi koji tijekom godine borave na otoku utječe na njegovu “nastanjivost”. Upoznali smo se s metodom “Šest razmišljajućih šešira” kojom promišljamo o svojim idejama za boljitak otoka. Svaki šešir ima svoju boju: Bijeli, neutralni šešir predstavlja početnu informaciju i činjenice o ideji; Drugi šešir je žut, sunčan i pozitivan i predstavlja optimizam, nadu i pozitivno razmišljanje. Crni šešir je mračan i ozbiljan te oprezno i pažljivo obuhvaća rizike ideje. Četvrti šešir je crven, sugerira bijes i osjećaje. Ta četiri šešira: bijeli, žuti, crni i crveni postavljaju temelje kreativnosti. Četiri temeljna šešira koja ćemo koristiti tijekom tečaja Naseljivosti usmjeravaju nas na posljednja dva šešira, a to su zeleni i plavi. Zeleni predstavlja prirodu te ukazuje na kreativnost i nove ideje, a posljednji, plavi šešir je boje neba i bavi se kontrolom, organizacijom procesa razmišljanja i kako na najbolji mogući način upotrebljavati ostale šešire.

Zanimljiva je bila i domaća zadaća koju smo dobili nakon prvog predavanja, a koja je uključivala opisivanje našeg otoka tzv. “Hamburger metodom”, u kojoj smo svoj otok trebali sagledati u tri razine s umakom. Donje pecivo predstavlja prirodnu komponentu, gornje pecivo tehničku komponentu, a mesnati dio između peciva ljudsku komponentu. Umak koji povezuje sve tri komponente predstavlja političku komponentu koja povezuje tri navedene.

turista s neugodnom porukom: “Makni auto odmah, ovo je privatno!” (<https://morski.hr/2021/06/26/podgora-cigla-na-automobilu-ceskog-turista-s-neugodnom-porukom-makni-auto-odmah-ovo-je-privatno/>)

ISKUSTVO KAJAKAŠA NA TRAJEKTU: “Ogorčen sam neprofesionalnim ponašanjem” – Iz Jadrolinije stigla isprika (<https://morski.hr/2021/06/23/iskustvo-kajakasa-na-trajektu-ogorcen-sam-neprofesionalnim-ponasanjem-iz-jadrolinije-stigla-isprika/>)

KAMPIRANJE NA DIVLJE Građani bijesni, pozivaju inspekciju da nešto učini (<https://morski.hr/2021/06/25/kampiranje-na-divlje-gradani-bijesni-pozivaju-inspekciju-da-nesto-ucini/>)

CVJETANJE MORA Sve češća pojava čiji uzroci u Jadranu nikad do kraja nisu razjašnjeni (<https://morski.hr/2021/06/08/cvjetanje-mora-sve-cesca-pojava-ciji-uzroci-u-jadranu-nikad-do-kraja-nisu-razjasnjeni/>)

VIDEO Ribarskim brodom vuku mreže između kupača – Država tumači: “To što rade je legalno, ali opasno i zabranjeno” (<https://morski.hr/2021/06/24/video-ribarskim-brodom-vuku-mreze-između-kupaca-drzava-tumaci-to-sto-rade-je-legalno-ali-opasno-i-zabranjeno/>)

ŠKAKLJANJE RAŽE Viralni video koji je podijelio mnoge: Mislite li da je to njoj bilo doista smiješno? (<https://morski.hr/2021/06/21/skakljanje-raze-viralni-video-koji-je-podijelio-mnoge-mislite-li-da-je-to-njoj-bilo-doista-smijesno/>)

Smije li vas itko protjerati s hrvatske plaže? NE, NE SMIJE! (<https://morski.hr/2021/06/25/smije-li-vas-itko-protjerati-s-hrvatske-plaze-ne-ne-smije/>)

U drugom dijelu razgovarali smo o održivom razvoju i UN-ovim ciljevima održivog razvoja prema Agendi 2030. Tijekom predavanja održali smo panel raspravu o prilikama i prijetnjama malim otocima, a za domaću zadaću trebali smo obraditi svoju organizaciju i njene odnose sa različitim sektorima i razinama vlasti.

U trećem dijelu tema nam je bila "Promjena i vodstvo" unutar koje smo razgovarali o različitim tipovima vođa te kako postići željenu promjenu u svojoj zajednici.

Preostaju nam još dva dijela: akcijsko planiranje te povratne informacije i zaključci nakon kojih se nadam da ćemo sve naučeno moći primijeniti u unapređenju vlastitih malih otoka, na kojem god dijelu planete se oni nalazili", kaže, a kad u mom pogledu vidi zanimanje, čuđenje i trun skepse dodaje.

– Ni EU projekti nisu savršeni. Kao nedostatak ovog vidim činjenicu da smo kao polaznici tečaja jedini iz Južne Europe, svi ostali sudionici su s područja Danske, Finske, Švedske i Irske. To čini veliku razliku u komunikaciji, navikama i shvaćanju otočke zajednice te razina vlasti i političkih struktura – dodaje, zaključujući kako bi bila izuzetno zadovoljna da projekt razuvjeri lokalno stanovništvo koje još uvijek vidi europske projekte kao nedostižne i nerazumljive.

– Mnogi otočani će reći da nisu upoznati s Naseljivošću jer sam projekt ne uključuje terenske aktivnosti, nego je namijenjen isključivo pojedincima koji sudjeluju u tečaju. No znanje dobiveno na tečaju iskoristit ćemo u budućem djelovanju na otoku. Riječ je o tome da aktivni članovi otočke zajednice koji razumiju o čemu je riječ u europskim projektima i trude se iskoristiti ih često nemaju dovoljno alata i znanja da bi povukli neka značajnija sredstva. U tom smislu projekt Naseljivost daje i podršku koju još uvijek ne dobivamo u dovoljnim količinama u vlastitoj državi – kaže Paula.

Foto: Dijana Sabić

**“Hrvatske vlasti ne razumiju otočke zajednice jer ne znaju kako se
tamo živi”**

Ističe kako “hrvatske vlasti često nemaju razumijevanja za otočke zajednice jer ne znaju kako se na otoku živi. Mi u Pokretu otoka volimo reći kako je preduvjet da radiš nešto na otoku da “prezimiš” na njemu i doživiš ga ogoljenog, takvog kakav on zapravo jest – bez lažnih svjetala i blještećih motiva turističke sezone. ”.

Navodi i specifičnost hrvatskih otoka – velik broj malih otoka čije su jedinice lokalne samouprave smještene na kopnu ili drugom otoku.

– Dislociranost otežava administrativne procese i razmjenu informacija između donositelja odluka i otočnih zajednica, što usporava njihov razvoj. Svakako bih naglasila da su otočne zajednice same po sebi održive, baš iz razloga što se nemaju kome obratiti kad im treba pomoć, pa tako žive bez osnovnih životnih uvjeta – pitke vode, stabilne elektroenergetske mreže, kvalitetne zdravstvene skrbi i sl. Stanovnik većeg grada već bi bio na rubu pameti nakon što bi proveo nekoliko dana na otoku. Tu samostalnost otočana vidim kao najveću prednost njihovog razvoja i želim da se otočanima u budućnosti pruži pristup informacijama i znanju koji će im pomoći da svoje mane pretvore u prednosti”, kaže, smještajući priču o svom otoku u širi kontekst.

– Kao što su otoci razvojeni morem, tako su i otočani odvojeni jedni od drugih, a more ih iste brige i imaju iste želje. Rekla sam već da su nepovjerljivi prema vanjskim strukturama koje žele nešto učiniti na otoku, zato što su se nekoliko puta opekli s onima koji su radili projekte na otocima iz osobne koristi, ne razmišljajući što oni donose zajednici.

Otocima i otočanima generalno fali platforma putem koje će se povezati, dijeliti znanja i iskustva te na taj način biti sigurniji u planovima i aktivnostima usmjerenim ka razvoju otoka. Na taj bi se način potaknuo njihov skupni razvoj, a upravo se to Pokret Otoka trudi uspostaviti u posljednjih nekoliko godina. Provedbom projekata, okupljanjem stručnjaka i volontera, održavanjem edukacija, podcasta, otočkih čakula i sudjelovanjem na stručnim skupovima o otocima, grupa entuzijasta pretvara se u medijatore između zajednice i lokalnih struktura. Na portalu www.otoci.eu svakodnevno dijelimo vijesti o drugim otocima, a koje su u 95% slučajeva vezane uz primjere dobre prakse, edukacije i informacije koje su otočanima potrebne da bi doprinijeli i aktivno sudjelovali u razvoju svoje zajednice”, ističe, a kako nam se razgovor bliži kraju – zaokrećemo u futurističke vode.

Foto: Andrijano Nigoević

Pitam je dopušta li sebi maštati o Silbi i kako budućnost otoka izgleda u njejoj viziji. Po čemu bi Silba bila posebna u EU, što je danas najviše koči u tome?

– O Silbi najviše maštam u smislu da moji prijatelji, koji žive u gradovima kao što su Zadar, Rijeka i Zagreb, a koji su na Silbi otkad su bili bebe i čiji su preci sa Silbe, odluče doći živjeti ovdje i da svojim vještinama, znanjima i sposobnostima zajednički izgradimo infrastrukturno i duhovno stabilnu zajednicu. Silba je i danas po mnogočemu posebna u EU, kao što je svaki otok poseban na svoj način. Ne mislim da bismo se trebali isticati i tražiti što nas to diferencira od drugih da bismo bili bolji, već da bismo pomogli jedni drugima i na taj način napredovali.

Smatram da razvoj najviše koči stupanj razvijenosti emocionalne inteligencije, odnosno nedostatak zajedništva u djelovanju i projektima. Zajednica među sobom puno češće razvija zavist nego ponos i rijetko kad podržavaju jedni druge u idejama u projektima. Dapače, često se dešava sabotiraju jedni druge te samim time potiču negativne odnose, koji se svakim novim sukobom produbljuju, dok na kraju jednostavno ne prestanu komunicirati jedni s drugima. U mojoj viziji, koja se ponekad čini neostvarivim snom, voljela bih da su ljudi ponosni jedni na druge, da se međusobno poštuju, da ih veseli tuđi uspjeh i da imaju povjerenja jedni u druge.

Za ljude ne znam, ali Paulin optimizam na nebo je djelovao.

Pred kraj razgovora prestala je kiša.

Josip Antić

PROČITAJTE JOŠ:

“

HRVATSKI OTOCI NA RUBU ILI U SRCU EUROPE Picula: “Tamo dolazimo napuniti baterije, ne misleći da pritom praznimo otočke životne baterije!”
(<https://morski.hr/2021/05/09/hrvatski-otoci-na-rubu-ili-u-srcu-europe-picula-tamo-dolazimo-napuniti-baterije-ne-misleci-da-pritom-praznimo-otocke-zivotne-baterije/>)

Vaš komentar

0 komentara

Sortiranje prema

Najstariji

Komentirajte...

Facebookov dodatak za komentare

(<https://www.facebook.com/sharer/sharer.php?u=https%3A%2F%2Fmorski.hr%2F2021%2F05%2F17%2Fhrvatski-otoci-na-rubu-ili-u-srcu-europe-2-mlada-silbenka-od-svog-otoka-planira-uciniti-eu-cudo%2F>)

(<https://twitter.com/intent/tweet?text=HRVATSKI+OTOCI+NA+RUBU+ILI+U+SRCU+EUROPE+2%3A+Mlada+Silbenka+od+svog+otoka+planira+u%2F%2Fmorski.hr/2021/05/17/hrvatski-otoci-na-rubu-ili-u-srcu-europe-2-mlada-silbenka-od-svog-otoka-planira-uciniti-eu-cudo/>)

Tags: Paula Bolfan (<https://morski.hr/tag/paula-bolfan/>), pokret otoka (<https://morski.hr/tag/pokret-otoka/>), Silba

(<https://morski.hr/tag/silba/>)

Prethodni članak

IZUZETAN ISKORAK Hrvatski nadbiskup zatražio oprost od homoseksualaca
(<https://morski.hr/2021/05/17/izuzetan-iskorak-hrvatski-nadbiskup-zatrazio-oprost-od-homoseksualaca/>)

Sljedeći članak

BESPLATAN POMORSKI PRIJEVOZ Osobe s invaliditetom i djeca s teškoćama u razvoju mogu podnijeti zahtjev za iskaznice
(<https://morski.hr/2021/05/17/besplatan-pomorski-prijevoz-osobe-s-invaliditetom-i-djeca-s-teskocama-u-razvoju-mogu-podnijeti-zahtjev-za-iskaznice/>)